

فقه اسلامی - 29

نماز جماعت

شرایط نماز جماعت

مسئله 1 - مستحب است نمازهای واجب یومیه به جماعت خوانده شود و شرایط صحت نماز جماعت بدین شرح است:

- بودن امام جماعت واجد شرایط.
- تقدم امام جماعت بر اقتدا کنندگان.
- عدم فاصله زیاد میان امام و اقتدا کنندگان و صفوف نماز گزاران.
- نبودن حایل میان امام و اقتدا کنندگان.
- بلندتر نبودن جایگاه ایستادن امام جماعت.

شرایط امام جماعت

مسئله 2 - امام جماعت باید «بالغ» و «عاقل» و «عادل» و «حلال زاده» و «شیعه دوازده امامی» باشد و قرائت را صحیح بخواند و اگر اقتدا کنندگان مرد هستند، امام هم باید مرد باشد، ولی امامت زن برای زنان جایز است.

مسئله 3 - هر انسانی خواه مسلمان یا غیر مسلمان، حلال زاده محسوب می شود؛ مگر این که خلاف آن ثابت شود.

مسئله 4 - «عدالت» يك حالت پرهیزکاری باطنی است که انسان را از انجام گناه کبیره و تکرار گناه صغیره باز می دارد و همین اندازه که با کسی معاشرت داشته باشیم و گناهی از او نبینیم، به عنوان نشانه عدالت کفایت می کند.

مسئله 5 - کسی که سابقاً عادل بوده اگر شك کنیم که بر عدالت باقی مانده است یا نه، باید بنا بگذاریم بر عدالت او، مگر این که یقین به خلاف آن پیدا شود.

نبودن حایل

مسئله 6 - میان امام و اقتدا کننده و همچنین میان اقتدا کنندگان نسبت به یکدیگر باید حایلی نباشد، اما اگر اقتدا کننده زن باشد، وجود حایل میان او و مردان مانعی ندارد. همچنین وجود ستون در بین صفوف نماز گزاران اشکالی ندارد.

مسئله 7 - اگر به خاطر طولانی شدن صفها کسانی که دو طرف صف ایستاده اند امام را نمی بینند مانعی ندارد، همچنین اگر به واسطه طولانی شدن یکی از صفها کسانی که در دو طرف آن ایستاده اند صف جلو خود را نبینند جماعتشان صحیح است.

مسئله 8 - کسی که پشت ستون ایستاده اگر از طرف راست یا چپ بواسطه اقتدا کنندگان به امام متصل باشد کفایت می کند و نمازش صحیح است.

بلندتر نبودن جای ایستادن امام

مسئله 9 - جای ایستادن امام از جای اقتدا کنندگان نباید بلندتر باشد؛ مگر به مقدار بسیار کم، اما اگر زمین سرایشی باشد و امام در طرفی که بلندتر است بایستد اشکالی ندارد.

مسئله 10 - بلندتر بودن جای اقتدا کنندگان از جای امام اشکال ندارد.

نبودن فاصله

مسئله 11 - فاصله میان امام و اقتدا کنندگان و همچنین فاصله میان صفوف نماز گزاران باید در حدی باشد که به راحتی بتوانند رکوع و سجود را به جا بیاورند؛ و اگر فاصله آنها بیش از حد باشد که عرفاً نماز جماعت صدق نکند، اشکال دارد.

مسئله 12- هنگامی که امام جماعت تکبیرة الاحرام می گوید و نماز را شروع می کند، در صورتی که صفهای جلوتر آماده نماز باشند همه می توانند تکبیر بگویند و وارد نماز شوند و لازم نیست انتظار بکشند تا همه افراد صفهای جلوتر وارد نماز شوند.

تقدم امام جماعت

مسئله 13 - اگر اقتدا کننده در ابتدای جماعت یا در اثناء نماز، جلوتر از امام بایستد، نماز او باطل می شود، بلکه باید حد اقل کمی عقب تر از امام قرار گیرد.

احکام جماعت

مسئله 14 - کسی که وارد نماز جماعت شود نباید قبل از تمام شدن نماز، بدون عذر از جماعت جدا شود و نیت فرادی کند، اما هرگاه به واسطه عذری بعد از حمد و سوره امام، از او جدا شود و نیت فرادی کند، لازم نیست حمد و سوره را دو باره بخواند، ولی اگر پیش از تمام شدن حمد و سوره نیت فرادی کند باید آن مقدار را که امام نخوانده بخواند و نماز را به صورت فرادی به پایان ببرد.

مسئله 15 - اگر موقعی که امام در رکوع است به او اقتدا کند و به رکوع رود و به رکوع امام برسد نماز او صحیح است و رکعت اول او حساب می شود، خواه امام ذکر رکوع را گفته باشد یا نه.

مسئله 16 - اگر در رکعت دوم امام به او اقتدا کند، قنوت و تشهد را با امام می خواند و بنا بر احتیاط، موقع خواندن تشهد به صورت نیمه خیز بنشیند، یعنی: زانوها را از زمین بلند کند و کف دستها و سینه پاها را بر زمین بگذارد و بعد از تشهد امام برخیزد و حمد و سوره بخواند و اگر برای سوره وقت ندارد، حمد را تمام کند و در رکوع، خود را به امام برساند.

مسئله 17 - کسی که در رکعت دوم امام اقتدا می کند، باید در رکعت دوم نماز خویش که رکعت سوم امام است، بعد از دو سجده بنشیند و تشهد را به مقدار واجب بخواند و برخیزد و تسبیحات

اربعه بخواند و در رکوع ، خود را به امام برساند و چنانچه برای گفتن سه مرتبه تسبیحات وقت ندارد يك مرتبه بگوید.

مسأله 18 - اگر امام در حال قیام رکعت سوم یا چهارم باشد و شخص بداند که اگر در آن لحظه اقتدا کند و حمد را بخواند به رکوع امام نمی رسد، در این صورت باید صبر کند تا امام به رکوع برود و در حال رکوع به او اقتدا کند.

مسأله 19- اگر در رکعت سوّم یا چهارم به امام اقتدا کند، باید حمد و سوره را به صورت آهسته بخواند و اگر برای سوره وقت ندارد فقط حمد را بخواند و خود را در رکوع به امام برساند.

مسأله 20 - اقتدا کننده باید غیر از حمد و سوره همه اذکار نماز را خودش بخواند و حمد و سوره در صورتی از او ساقط است که در رکعت اوّل و دوم با امام نماز بخواند، اما اگر در رکعت سوم و چهارم در حال قیام امام (قبل از رکوع امام) ، اقتدا کند باید حمد و سوره را چنانکه در مسائل پیشین بیان شد، خودش بخواند.

مسأله 21 - اگر اقتدا کننده صدای قرائت حمد و سوره امام را در نمازهای صبح و مغرب و عشاء بشنود(ولو اینکه همهمه قرائت او را بشنود) باید حمد و سوره را نخواند؛ ولی اگر به خاطر دور بودن از امام، صدای امام را اصلاً نشنود، در این حالت جایز است سکوت کند و حمد و سوره را نخواند، ولی اگر بخواهد می تواند حمد و سوره را آهسته بخواند. اما در نمازهای ظهر و عصر باید اقتدا کننده حمد و سوره را نخواند، در این حالت می تواند سکوت کند و یا اینکه بطور آهسته ذکر بگوید.

مسأله 22 - اگر اقتدا کننده در موردی که نباید حمد و سوره را بخواند سهواً حمد و سوره را بخواند، نمازش صحیح است.

مسئله 23 - اقتدا کننده نباید تکبیرة الاحرام را پیش از امام بگوید، و بهتر است ذکرهای دیگر نماز را هم همراه با امام یا کمی بعد از او بخواند، ولی اگر ذکرهای دیگر را زودتر از امام بخواند، نمازش باطل نمی شود.

مسئله 24 - اقتدا کننده باید افعال نماز (مانند رکوع و سجود) را جلوتر از امام انجام ندهد، بلکه همراه امام یا کمی بعد از او به جا آورد و اگر سهوا پیش از امام سر از رکوع یا سجود بردارد باید دوباره به حالت رکوع یا سجود برگردد و با امام سر بردارد و زیادی رکوع و سجود در اینجا نماز را باطل نمی کند.

مسئله 25 - اگر پیش از امام جماعت ، اشتبهاً سر از رکوع یا سجده بردارد و سهواً یا به خیال این که به رکوع یا سجده امام نمی رسد به رکوع یا سجده برنگردد، نمازش صحیح است.